

Het begrip “materiele beschadiging” in het verzekeringsrecht

Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS)

26.11.2021

mr.dr. Wim Weterings

Tilburg University

Dirkzwager legal & tax

Materiele beschadiging

- Veel schadeverzekeringen dekking zaakschade
  - Direct of indirect

- Verschillende verschijningsvormen
  - Beschadiging
  - Vernietiging
  - Verlies

"***Onder schade aan zaken wordt verstaan:***

beschadiging, vernietiging, of verlies van een zaak, inclusief de schade die hieruit voortvloeit."

Materiele beschadiging

- Geen definitie in polis van zaaksbeschadiging/materiele beschadiging

- Algemeen aanvaard in rechtspraak en literatuur:
  - HR 11 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR6163

"*een objectieve aantasting van de stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt.*"

- Toch wel discussie over uitleg of invulling begrip zaaksbeschadiging
  - Recent: functieverlies onderdeel van begrip zaaksbeschadiging?

Beschadigde zonnepanelen

- Rechtspraak over beschadigde zonnepanelen:

Is een zonnepaneel (pas) materieel is beschadigd in de zin van de polisvoorwaarden als de stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt, objectief is aangetast, doordat daardoor de stroomopbrengst is verminderd en/of de veiligheid is aangetast?

- Rb Midden-Nederland 9 mei 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:1968: JA
  - Zonnepanelenpark, met diverse gebreken aan verschillende zonnepanelen. Opdrachtgever houdt deel koop-aanneemsom in
  - Aannemer → herstel/vervangingskosten gedekt onder CAR-verzekering

Beschadigde zonnepanelen;
functieverlies vereist

- Rb Midden Nederland:
  - bij (nagenoeg) alle problemen aantasting van de stoffelijke structuur van het betreffende onderdeel zonnepaneel
  - Bij bepaalde problemen – zoals vergeling folie en krassen – echter geen materiele beschadiging nu niet ook de functionaliteit en/of veiligheid door de betreffende aantasting van de stoffelijke structuur negatief wordt beïnvloed.

Beschadigde zonnepanelen;
functieverlies vereist

"*Het standpunt van de curatoren komt erop neer dat iedere verandering van de stoffelijke structuur een beschadiging is. Dat betekent dat iedere verkleuring en ieder klein krasje onder de CAR-dekking zouden vallen, ook als zij volstrekt onbelangrijk zijn en niemand er last van heeft. Dat is niet een voor de hand liggende uitleg (…)*"

"*De voornaamste functie van een zonnepaneel is immers het opwekken van stroom. En omdat aan het opwekken en afvoeren van elektrische stroom gevaren verbonden zijn (zoals kortsluiting en brand), is het van belang dat dit op een zo veilig mogelijke manier gebeurt. Een zonnepaneel is dus materieel beschadigd in de zin van de polisvoorwaarden als de stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt, objectief is aangetast, met name doordat daardoor de stroomopbrengst is verminderd of de veiligheid is aangetast.*"

Tilburg University

Dirkzwager
legal & tax

Beschadigde zonnepanelen

- Rb. Amsterdam 4 juli 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4218 en Hof Amsterdam 30 juni 2020 ECLI:NL:GHAMS:2020:1835: NEE
  - Pluimveebedrijf, onweer- en hagelbui, beschadiging dak met zonnepanelen, beroep op opstalverzekering
  - Eens dat wijziging stoffelijke structuur; microbreukjes zonnepanelen

  - Stelling: niet iedere wijziging stoffelijke structuur is tevens een objectieve aantasting stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt.

Beschadigde zonnepanelen;
functieverlies niet vereist

- Rb. Amsterdam 4 juli 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4218

"(...) dat sprake is van een wijziging van de stoffelijke structuur van de zonnepanelen, omdat de zonnepanelen immers micro-breukjes vertonen. (...) Vervolgens is de rechtbank van oordeel dat er naar verkeersopvattingen wel degelijk sprake is van een objectieve aantasting van de stoffelijke structuur die de stoffelijke gaafheid van de zonnepanelen kenmerkt. Het gaat om de vraag of sprake is van zaakbeschadiging. Anders dan Delta Lloyd meent is voor het aannemen van een aantasting als hier bedoeld niet vereist dat de zonnepanelen substantieel slechter zijn geworden in de zin van functieverlies of aantasting van de levensduur."

Beschadigde zonnepanelen;
functieverlies niet vereist

- Hof Amsterdam 30 juni 2020 ECLI:NL:GHAMS:2020:1835

"Onder een materiële beschadiging dient te worden verstaan een objectieve aantasting van de stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt.(...). Mede in het licht van hetgeen hiervoor is overwogen, hoeft voor het bestaan van dekking bij een materiële beschadiging van een zaak niet vast komen te staan dat de betrokken zaak zijn functie niet meer kan vervullen."

Zaaksbeschadiging = schadeoorzaak

- Beschadiging is de schadeoorzaak
- Onderscheiden van de schade; gevolg, economisch nadeel
  - Gevolg beschadiging kan ook verminderde bruikbaarheid of functie zijn

- Bij beoordeling of materiele beschadiging speelt functieverlies geen rol, althans is geen vereiste →

  - Functieverlies is mogelijk zonder zaaksbeschadiging
  - Andersom, kan sprake zijn van beschadiging zonder dat functieverlies

Beperkende werking van bijzin definitie

"*een objectieve aantasting van de stoffelijke structuur die naar verkeersopvattingen de stoffelijke gaafheid van de zaak kenmerkt.*"

- Niet iedere beschadiging een materiele beschadiging.
  - Indien beschadiging tot functieverlies leidt → de naar verkeersopvattingen kenmerkende stoffelijke gaafheid van de zaak aangetast

- Verkeerde interpretatie bijzin?
- Is normatief element van definitie zaaksbeschadiging.
- Objectief bezien een fysieke aantasting?

Is vervuiling zaaksbeschadiging?

- Hof Amsterdam 22 juni 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:1878
  - Is vervuiling dak met asbestdeeltjes een aantasting van de stoffelijke structuur (zaaksbeschadiging) en vallen opruimingskosten onder dekking opstalverzekering?

"*Op grond van de rechtspraak en literatuur kan als uitgangspunt worden aangenomen dat vervuiling van verzekerde objecten niet als beschadiging kan worden aangemerkt, tenzij de hechting van de vervuiling van zodanige aard is dat verwijdering zonder schade niet mogelijk is, althans als deze slechts met zeer grote inspanning, moeite en tegen hoge kosten is te verwijderen.*"

Geen beschadiging want nooit gaaf geweest

- Bij wordingsprocessen soms een eindproduct met een ongewenste stoffelijke structuur of met een gebrek geboren door een onbedoelde vermenging van componenten.
  - Nooit gaaf geweest → geen aantasting stoffelijke gaafheid → geen beschadiging.

  - Rb Rotterdam 20 oktober 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:10435

Geen beschadiging want nooit gaaf geweest

- Rb Rotterdam 20 oktober 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:10435

"Vast staat dat de componenten een stoffelijke structuur hadden die aanvankelijk gaaf was en die voldeed aan alle kenmerken en eisen om te kunnen uitharden tot een betonnen brug zonder gebreken (vgl. HR 11 maart 2005, ECLI:NL: HR; AR6163). Ten gevolge van het plaatsen van -slechts- 14 in plaats van 24 neerhouders, hebben de componenten nadien een ongewenste gedaantewisseling ondergaan waarmee ze niet meer te beschouwen zijn als gaaf, want de componenten zijn niet meer geschikt voor het doel waarvoor ze bestemd waren. Als gevolg hiervan is er materiële schade aan die componenten ontstaan (...) De rechtbank oordeelt dat het teniet gaan van de stoffelijke zelfstandigheid van de componenten waaruit door de verwerking met de door de verzekerde geleverde zaak het volwaardige eindproduct had moeten ontstaan, als zaaksbeschadiging moet worden beschouwd."

Geen beschadiging want nooit gaaf geweest

- Discussie mogelijk over zaakbeschadiging bij de gebruikte individuele componenten/bouwstoffen.

- Beschadiging van een zaak in de zin van een bouwstof/-materiaal in beginsel (slechts) sprake zodra en zolang deze in het bouwproces een zelfstandige functie vervult? Zo lang een eigen, zelfstandige identiteit?

- Anders bij de verwerking/opname van individuele bouwstoffen/-materialen in een wordings-/productieproces? Stoffelijke zelfstandigheid teniet en kan daardoor niet beschadigd worden?

-

Geen beschadiging want nooit gaaf geweest

- Vergelijk HR 11 maart 2005, LJN:AR6163.
- (1) Zaak/deelproduct (natte topcoating) was aanvankelijk gaaf!
  - Maar bij wording aangetast.
- (2) De zaak in wording voldeed aan alle kenmerken en eisen om zich te kunnen ontwikkelen tot een zaak zonder gebreken.

- Echter, hier geen wordingsproces tot een eindproduct waarbij vermenging met andere zaken waardoor zaak zelfstandigheid heeft verloren.
  - Verschil met Rechtbank Rotterdam

Geen beschadiging want nooit gaaf geweest

- Hof Den Haag 13 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:1844
  - Coating aangebracht op betonnen ondervloer Jaap Eden Ijsbaan
  - Toplaag over een groter oppervlak losgelaten
  - Dekking CAR-verzekering voor kosten herstel toplaag?

  - Hof: nee, geen sprake van beschadiging van een (aanvankelijk) gave toplaag
  - Toplaag is te dik aangebracht -> toplaag bij aanvang reeds niet gaaf.
  - Geen beschadiging in de zin van de CAR-verzekering